

BỘ KẾ HOẠCH VÀ ĐẦU TƯ BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
VIỆN NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ KINH TẾ TRUNG ƯƠNG

NGUYỄN HOÀNG MẠNH

PHÁT TRIỂN TẬP ĐOÀN HÓA CHẤT VIỆT NAM
TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Hà Nội, 2016

BỘ KẾ HOẠCH VÀ ĐẦU TƯ BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
VIỆN NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ KINH TẾ TRUNG ƯƠNG

NGUYỄN HOÀNG MẠNH

**PHÁT TRIỂN TẬP ĐOÀN HÓA CHẤT VIỆT NAM
TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG**

Chuyên ngành: Quản lý Kinh tế

Mã số: 62.34.04.10

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC

- 1. TS Trần Tiến Cường**
- 2. PGS.TS Trần Kim Chung**

Hà Nội, 2016

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên, tôi trân trọng cảm ơn Lãnh đạo Viện Nghiên cứu quản lý kinh tế Trung ương; Lãnh đạo và cán bộ Trung tâm tư vấn quản lý và đào tạo. Tôi đặc biệt cảm ơn chân thành tập thể giáo viên hướng dẫn khoa học TS. Trần Tiến Cường và PGS.TS Trần Kim Chung đã nhiệt tình hướng dẫn và ủng hộ tôi hoàn thành bản Luận án này.

Tôi cũng xin bày tỏ lời cảm ơn sâu sắc tới những cán bộ Lãnh đạo và quản lý các doanh nghiệp mà tôi đã có điều kiện trao đổi và phỏng vấn tiến hành việc khảo sát trong những vấn đề có liên quan, đã đóng góp những thông tin quý báu và những ý kiến thiết thực để tôi có thể hoàn thành công trình nghiên cứu của mình.

Cuối cùng, tôi cũng xin được cảm ơn tới bạn bè, đồng nghiệp và những người thân trong gia đình đã khuyến khích và tạo điều kiện trong suốt thời gian học tập và nghiên cứu để tôi có thể hoàn thành được bản Luận án này.

Trân trọng cảm ơn!

Nghiên cứu sinh

Nguyễn Hoàng Mạnh

LỜI CAM ĐOAN

Tôi cam đoan bản Luận án “*Phát triển Tập đoàn Hóa chất Việt Nam trong nền kinh tế thị trường*” là công trình nghiên cứu khoa học của riêng tôi. Các tài liệu, số liệu trích dẫn trong Luận án là trung thực, có nguồn gốc rõ ràng. Kết quả nêu trong Luận án chưa từng được công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào khác.

Nghiên cứu sinh

Nguyễn Hoàng Mạnh

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN

LỜI CAM ĐOAN

MỤC LỤC	i
DANH MỤC BẢNG, SƠ ĐỒ, ĐỒ THỊ	iv
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT.....	vi
PHẦN MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1 – CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ PHÁT TRIỂN TẬP ĐOÀN KINH TẾ TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG	21
1.1 Các khái niệm liên quan	21
1.1.1 Khái niệm tập đoàn kinh tế	21
1.1.2 Khái niệm phát triển tập đoàn kinh tế	24
1.2 Nội dung phát triển tập đoàn kinh tế	27
1.2.1 Nội dung kinh tế.....	27
1.2.2 Nội dung xã hội.....	29
1.2.3 Nội dung môi trường.....	30
1.3 Các yếu tố ảnh hưởng và tiêu chí đánh giá phát triển Tập đoàn kinh tế	31
1.3.1 Các yếu tố ảnh hưởng đến phát triển của tập đoàn kinh tế	31
1.3.2 Các tiêu chí đánh giá phát triển của tập đoàn kinh tế	43
1.4 Kinh nghiệm quốc tế và bài học đối với Tập đoàn Hóa chất Việt Nam..	48
1.4.1 Kinh nghiệm phát triển từ một số Tập đoàn kinh tế	48
1.4.2 Bài học đối với Tập đoàn Hóa chất Việt Nam.....	58
CHƯƠNG 2 – THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CỦA TẬP ĐOÀN HÓA CHẤT VIỆT NAM	61
2.1 Khái quát về Tập đoàn Hóa chất Việt Nam.....	61
2.1.1 Quá trình thành lập Tập đoàn Hóa chất Việt Nam.....	61
2.1.2 Một số đặc điểm tổ chức hoạt động của Tập đoàn Hóa chất Việt Nam	63
2.2 Phân tích thực trạng phát triển của Tập đoàn Hóa chất Việt Nam.....	66
2.2.1 Thực trạng nội dung kinh tế	67
2.2.2 Thực trạng nội dung xã hội	71

2.2.3 Thực trạng nội dung môi trường	72
2.3 Phân tích thực trạng các yếu tố tác động đến phát triển của Tập đoàn Hóa chất Việt Nam	73
2.3.1 Thực trạng quản lý nhà nước	73
2.3.2 Thực trạng mô hình phát triển.....	75
2.3.3 Thực trạng mô hình tổ chức và mô hình quản lý	76
2.3.4 Thực trạng mối quan hệ nội bộ	83
2.4 Đánh giá sự phát triển của Tập đoàn Hóa chất Việt Nam	86
2.4.1 Đánh giá theo tiêu chí	86
2.4.2 Đánh giá chung.....	96
CHƯƠNG 3 – GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN TẬP ĐOÀN HÓA CHẤT VIỆT NAM TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG.....	109
3.1 Bối cảnh mới và phân tích thuận lợi, khó khăn, cơ hội và thách thức đối với phát triển Tập đoàn Hóa chất Việt Nam	109
3.1.1 Bối cảnh mới tác động đến phát triển của Tập đoàn Hóa chất Việt Nam trong thời gian tới.....	109
3.1.2 Phân tích thuận lợi, khó khăn, cơ hội và thách thức đối với phát triển Tập đoàn Hóa chất Việt Nam trong thời gian tới.....	117
3.2 Quan điểm, định hướng đẩy mạnh phát triển Tập đoàn Hóa chất Việt Nam tới đây.....	121
3.2.1 Quan điểm phát triển Tập đoàn Hóa chất Việt Nam.....	121
3.2.2 Định hướng phát triển Tập đoàn Hóa chất Việt Nam	123
3.3 Các giải pháp chủ yếu đẩy mạnh phát triển Tập đoàn Hóa chất Việt Nam tới đây	124
3.3.1 Đẩy mạnh tái cơ cấu.....	125
3.3.2 Đổi mới cơ chế quản lý và giám sát.....	126
3.3.3 Đổi mới mô hình cấu trúc tổ chức.....	131
3.3.4 Phát triển các mối quan hệ liên kết nội bộ	133
3.3.5 Tăng cường áp dụng công nghệ khoa học	137
3.3.6 Tập trung sản xuất kinh doanh sản phẩm chủ lực thuộc ngành kinh doanh chính.....	139

3.3.7 Xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao	139
3.4 Điều kiện đảm bảo thực hiện giải pháp.....	144
3.4.1 Về phương diện quản lý nhà nước.	144
3.4.2 Về phương diện quản lý ngành.	145
KẾT LUẬN	148
DANH MỤC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ CỦA NGHIÊN CỨU SINH..	vii
TÀI LIỆU THAM KHẢO	viii
PHỤ LỤC	xii

DANH MỤC BẢNG, SƠ ĐỒ, ĐỒ THỊ

BẢNG

Bảng 1.1:	Danh sách 15 TĐKT lớn nhất thế giới năm 2014 do Forbes Global xếp hạng	28
Bảng 2.1:	Doanh thu của tổ hợp Tập đoàn giai đoạn 1996-2015	67
Bảng 2.2:	Lợi nhuận và nộp NSNN của tổ hợp Tập đoàn giai đoạn 1996-2015	68
Bảng 2.3:	Vốn CSH nhà nước và tổng tài sản của tổ hợp Tập đoàn giai đoạn 1996-2015	69
Bảng 2.4:	Quy mô lao động của tổ hợp Tập đoàn giai đoạn 1996-2015	70
Bảng 2.5:	So sánh cơ chế quản lý giai đoạn 1996-2005 và 2006-2015	81
Bảng 2.6:	NSLĐ của tổ hợp Tập đoàn giai đoạn 1996-2015	86
Bảng 2.7:	So sánh NSLĐ giữa VNC, PVN và TKV	87
Bảng 2.8:	Hiệu quả đồng vốn đầu tư của tổ hợp Tập đoàn giai đoạn 1996-2015	88
Bảng 2.9:	So sánh hiệu quả đồng vốn đầu tư giữa VNC, PVN và TKV	89
Bảng 2.10:	Sức cạnh tranh của tổ hợp Tập đoàn VNC giai đoạn 1996-2015	90
Bảng 2.11:	So sánh sức cạnh tranh giữa VNC, PVN và TKV	91
Bảng 2.12:	Tổng hợp kết quả SXKD của tổ hợp Tập đoàn VNC từ 1996-2015	92
Bảng 2.13:	Kết quả ước lượng hệ số các biến Vốn, Lao động (Mô hình hàm sản xuất Cobb-Douglas đối với trường hợp tổ hợp Tập đoàn VNC)	95

SƠ ĐỒ

Sơ đồ 1.1: Cấu trúc tổ chức kiểu tập trung của TĐKT (U-form).....	37
Sơ đồ 1.2: Cấu trúc tổ chức kiểu phi tập trung của TĐKT (H-form)	38
Sơ đồ 1.3: Cấu trúc tổ chức kiểu hỗn hợp của TĐKT (M-form)	39

ĐỒ THỊ

Đồ thị 2.1: Mối quan hệ giữa Doanh thu, Vốn và Lao động năm 1996-2015 của tổ hợp Tập đoàn VNC.....	93
---	----

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt:	Cụm từ viết tắt:
CSH	Chủ sở hữu
CTC	Công ty con
CTM	Công ty mẹ
DN	Doanh nghiệp
DNNN	Doanh nghiệp nhà nước
ĐVTV	Đơn vị thành viên
GD	Giám đốc
HĐQT	Hội đồng quản trị
HĐTV	Hội đồng thành viên
KTTT	Kinh tế thị trường
NSNN	Ngân sách nhà nước
NSLĐ	Năng suất lao động
QLNN	Quản lý nhà nước
HCVN	Hóa chất Việt Nam
SXKD	Sản xuất kinh doanh
TC, QL	Tổ chức và quản lý
TCT	Tổng công ty
TCTNN	Tổng công ty nhà nước
TĐKT	Tập đoàn kinh tế
TĐKTNN	Tập đoàn kinh tế nhà nước
TNHH MTV	Trách nhiệm hữu hạn một thành viên